

Til samtlige departementer,
Statsministerens kontor og
Riksrevisjonen

Deres ref

Vår ref
05/4796 C HV/ISa

Dato
5.12.2005

Nytt bevilgningsreglement - orientering

1 Innledning

Stortinget vedtok 26. mai 2005 et nytt bevilgningsreglement på grunnlag av St.prp. nr 48 (2004-2005) Om bevilgningsreglementet, jf. Innst. S. nr. 187 (2004-2005). Det nye reglementet skal tre i kraft 1. januar 2006, og avløser gjeldende reglement av 19. november 1959 med senere endringer. Begge reglementene er vedlagt.

Finansdepartementet skal i dette brevet kort orientere om forholdet mellom det nye reglementet og 1959-reglementet.

Mange regelverk i staten henviser til bestemmelser i bevilgningsreglementet. Departementene bør sørge for at regelverkene oppdateres slik at de får riktige paragrafhenvvisninger.

I forbindelse med ikrafttreddelsen av det nye bevilgningsreglementet vil det tidlig på nyåret bli gitt ut en ny trykt utgave av Veileder i statlig budsjettarbeid. Nærmere kommentarer til det nye reglementet vil bli gitt i budsjettveilederen.

Finansdepartementet ber om at departementene orienterer underliggende virksomheter om endringene i bevilgningsreglementet.

2 Forholdet mellom det nye bevilgningsreglementet og 1959-reglementet

2.1 Generelt

I hovedsak er endringene i det nye reglementet redaksjonelle og språklige. De innholdsmessige endringene er i første rekke formalisering av praksis og presisering av gjeldende bestemmelser.

Det nye reglementet er strukturert mer konsekvent etter emner, og er inndelt i kapitler slik at strukturen gjøres mer synlig. Kapittelinnstillingen er følgende:

- Kapittel 1 Innledende bestemmelser
- Kapittel 2 Grunnleggende prinsipper for statsbudsjettet
- Kapittel 3 Kongens forslag til statsbudsjett
- Kapittel 4 Gjennomføring av statsbudsjettet
- Kapittel 5 Statsregnskapet
- Kapittel 6 Disponering av kontantbeholdningen
- Kapittel 7 Ikrafttredelse

Det nye reglementet inneholder i likhet med 1959-reglementet en del fullmakter for Kongen til å fastsette utfyllende regelverk og til å treffe avgjørelser i enkeltsaker som i utgangspunktet ligger under Stortingets myndighetsområde. Ved kongelig resolusjon av 2. desember 2005 er fullmaktene i hovedsak delegert til Finansdepartementet. I rundskriv av i dag har Finansdepartementet gitt departementene myndighet til å bruke en del av fullmaktene på nærmere bestemte vilkår. Departementenes myndighet i henhold til det nye reglementet svarer langt på vei til den myndighet de har fått tildelt med hjemmel i 1959-reglementet. De nye bestemmelsene vil tre i kraft 1. januar 2006 sammen med det nye bevilgningsreglementet.

2.2 De enkelte bestemmelsene

Nedenfor gjengis bestemmelsene i det nye reglementet, og det gis en oversikt over forholdet til 1959-reglementet.

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1 Virkeområde

Dette bevilgningsreglementet gjelder for statsbudsjettet og statsregnskapet medregnet folketrygden.

Bestemmelsen svarer til § 1 første punktum i 1959-reglementet.

I dag brukes betegnelsene "statsbudsjettet medregnet folketrygden" og "statsregnskapet medregnet folketrygden" i henholdsvis St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet og St.meld. nr. 3 om statsregnskapet. I St.prp. nr. 48 (2004-2005) la Finansdepartementet til grunn at framtidige budsjettproposisjoner og meldinger om statsregnskapet vil bruke de kortere betegnelsene "statsbudsjettet" og "statsregnskapet". For budsjettet er dette gjennomført fra og med St.prp. nr. 1 (2005-2006), mens det samme vil skje for meldingen om statsregnskapet fra og med St.meld. nr. 3 (2005-2006).

§ 2 Unntak fra bestemmelsene i bevilgningsreglementet

Unntak fra bestemmelsene i bevilgningsreglementet i enkeltsaker krever uttrykkelig vedtak av Stortinget.

Bestemmelsen svarer til § 1 annet punktum i 1959-reglementet. I St.prp. nr. 48 (2004-2005) er det redegjort for hva som menes med "uttrykkelig" vedtak.

Kapittel 2 Grunnleggende prinsipper for statsbudsjettet

§ 3 Hvilke utgifter og inntekter statsbudsjettet skal inneholde

Budsjettet vedtas for kalenderåret.

Budsjettet skal inneholde alle statlige utgifter og inntekter knyttet til virksomheter og tiltak som får sine utgifter og inntekter fastsatt ved Stortingets bevilgningsvedtak. Bevilgningene skal være basert på realistiske anslag over utgiftene og inntektene.

Utgifter og inntekter skal tas med i budsjettet for det året de antas å bli kontant betalt, med det unntaket som følger av § 7 annet ledd om avskrivninger.

Utgifter og inntekter skal føres opp i budsjettet med brutto beløp, med det unntaket som følger av § 7 første ledd. Kongen kan likevel gi bestemmelser om nettobudsjettering i forbindelse med utskifting av utstyr.

Fire sentrale budsjettprinsipper er samlet i det nye bevilgningsreglementet § 3. Det er ettårsprinsippet, fullstendighetsprinsippet, kontantprinsippet og bruttoprinsippet. Paragrafen avløser §§ 4 og 14 i 1959-reglementet.

Første ledd hjemler ettårsprinsippet, og slår fast at budsjettet vedtas for kalenderåret. Selv om 1959-reglementet bygger på ettårsprinsippet, inneholder det ikke noen uttrykkelig bestemmelse om dette. Det nye reglementet bruker for øvrig konsekvent betegnelsen "budsjettår" istedenfor "budsjett-termin".

Annet ledd gjelder fullstendighetsprinsippet, og svarer til § 4 første ledd i 1959-reglementet. Det nye reglementet slår imidlertid tydeligere fast at fullstendighetsprinsippet også innebærer et krav til realistisk budsjettering av utgifter og inntekter.

Tredje ledd omhandler kontantprinsippet, og svarer i hovedsak til § 14 i 1959-reglementet. § 14 inneholder imidlertid en bestemmelse om at Kongen kan bestemme at kontantprinsippet fravikes for statens forretninger når dette prinsippet gir et misvisende eller ufullstendig uttrykk for driftsresultat. Denne unntaksadgangen er aldri benyttet, og er ikke videreført i det nye reglementet.

Fjerde ledd gjelder bruttoprinsippet, og svarer til § 4 annet ledd i 1959-reglementet. Etter fjerde ledd annet punktum, kan Kongen gi bestemmelser om nettobudsjettering i forbindelse med utskifting av utstyr.

§ 4 Statsbudsjettets inndeling

Budsjettet skal inndeles i kapitler og poster.

Hvert kapittel skal inneholde en eller flere utgifts- eller inntektsposter som gjelder samme formål. Så langt mulig bør bevilgningene under ett kapittel bare disponeres av en virksomhet eller en likeartet gruppe virksomheter.

Utgiftspostene skal inndeles etter art på avdeling for:

- 1. statens egne driftsutgifter.*
- 2. nybygg, anlegg mv.*
- 3. overføringer til andre.*
- 4. utlån, statsgjeld mv.*

Inntektspostene skal inndeles etter art på avdeling for:

- 1. salg av varer og tjenester.*
- 2. inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv.*
- 3. overføringer fra andre.*
- 4. tilbakebetalinger mv.*

Kongen kan gi nærmere bestemmelser om hvilke ugifter og inntekter som faller inn under de enkelte avdelingene.

§ 4 i det nye bevilgningsreglementet svarer i hovedsak til § 5 i 1959-reglementet, men inneholder også bestemmelser om kapittelinndelingen.

Første ledd i paragrafen slår fast at grunninndelingen av budsjettet er kapitler og poster. Dette går ikke fram av 1959-reglementet, men følger av praksis.

Annet ledd gjelder prinsippene for kapittelinndelingen. 1959-reglementet inneholder ikke bestemmelser om dette, men en har i praksis lagt til grunn de prinsippene som nå er tatt inn i det nye reglementet.

Tredje og fjerde ledd svarer til § 5 første og annet ledd i 1959-reglementet.

Femte ledd gir Kongen fullmakt til å gi nærmere bestemmelser om hvilke utgifter og inntekter som faller inn under de avdelingene som er omhandlet i paragrafenes annet og tredje ledd. 1959-reglementet har i § 13 tredje ledd en lignende bestemmelse som legger fullmakter til Finansdepartementet.

§ 5 Bevilgningsvedtak

Bevilgningsvedtakene skal knyttes til hver enkelt utgifts- og inntektspost.

Utgiftsbevilgninger kan ikke overskrides eller brukes til andre formål enn forutsatt av Stortinget. Unntak fra dette krever hjemmel i §§ 11 og 12, eller at bevilgningsvedtaket inneholder stikkordet:

- 1. "overslagsbevilgning", som gir hjemmel til å overskride bevilgningen mot etterfølgende framlegg for Stortinget. Stikkordet kan tilføyes ved bevilgninger der utgiftsbehovet følger av regelverk fastsatt av Stortinget.*
- 2. "kan nyttes under", som gir hjemmel til å overskride den bevilgningen stikkordet henviser til, mot tilsvarende innsparing under den bevilgningen det henvises fra.*

Ubrukte utgiftsbevilgninger kan ikke overføres til etterfølgende budsjettår med unntak av at:

- 1. ubrukt driftsbevilgning kan overføres til neste budsjettår med inntil fem prosent av bevilgningen.*
- 2. bevilgningsvedtak som inneholder stikkordet "kan overføres", gir hjemmel til å overføre ubrukt bevilgning til de to følgende budsjettårene. Stikkordet kan tilføyes ved bevilgninger til bygg, anlegg, materiell og særskilte tiltak der utbetalingstakten kan være usikker.*

§ 5 i det nye bevilgningsreglementet svarer med visse endringer til § 7 i 1959-reglementet.

Første ledd slår uttrykkelig fast at bevilgningsvedtakene knyttes til de enkelte utgifts- og inntektspostene. Dette prinsippet kommer ikke klart til uttrykk i 1959-reglementet, selv om det forutsettes i § 7.

Etter annet ledd, første punktum, kan utgiftsbevilgninger ikke overskrides eller brukes til andre formål enn forutsatt av Stortinget. At utgiftsbevilgninger ikke kan overskrides, er også slått fast i § 7 første punktum i 1959-reglementet. Formålsbegrensningen kommer imidlertid ikke klart fram i reglementet, selv om en i praksis har lagt dette prinsippet til grunn.

Annet ledd nr. 1 svarer til § 7 bokstav a) i 1959-reglementet. Bestemmelsen presiserer adgangen til å bruke stikkordet "overslagsbevilgning". Det slås fast at stikkordet bare kan brukes ved bevilgninger der utgiftsbehovet følger av regelverk fastsatt av Stortinget. For øvrig presiseres at stikkordet bare gir hjemmel til å overskride vedkommende bevilgning mot å legge fram proposisjon om tilleggsbevilgning for Stortinget etterpå.

Annet ledd nr. 2 svarer til § 7 bokstav c) i 1959-reglementet. Etter ordlyden i 1959-reglementet kan stikkordet bare brukes når det henvises til andre budsjettkapitler, men dette har ikke vært lagt til grunn i praksis. Bestemmelsen i det nye reglementet gjør det klart at stikkordet "kan nyttes under" kan brukes også når det henvises til bevilgninger under samme budsjettkapittel.

Tredje ledd nr. 1 om adgangen til å overføre ubrukke driftsbevilgninger svarer til § 7 annet punktum i 1959-reglementet.

Tredje ledd nr. 2 om stikkordet "kan overføres" svarer til § 7 bokstav b) i 1959-reglementet, men vilkårene for bruken av stikkordet er presisert. Det kan bare tilføyes ved bevilgninger til bygg, anlegg, materiell og særskilte tiltak der utbetalingstakten kan være usikker.

§ 6 Vedtak om forpliktelser for framtidige budsjettår

Staten kan bare pådras forpliktelser som først skal dekkes etter utløpet av budsjettåret, når Stortinget har gitt særlig samtykke til dette. Samtykket kan bare gis for det enkelte budsjettår og skal begrenses oppad til et bestemt beløp.

Kongen kan gi bestemmelser om adgang til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret. Avtalene må gjelde den ordinære driften av statlige virksomheter, og utgiftene i forbindelse med avtalene må kunne dekkes innenfor et uendret bevilgningsnivå på vedkommende budsjettpost i hele avtaleperioden.

Første ledd erstatter §§ 8 og 9 i 1959-reglementet. Bestemmelsen inneholder en generell regel om at staten bare kan pådras forpliktelser for framtidige budsjettår når Stortinget har samtykket i dette. 1959-reglementet har ikke en slik generell regel, men gir bare bestemmelser om en del praktiske viktige fullmaktstyper - bestillings-, tilsagns- og garantifullmakter i § 8 og fullmakter til å inngå byggekontrakter mv. i § 9. Det har imidlertid ikke vært noen tvil om at Stortingets samtykke som utgangspunkt er nødvendig i alle tilfeller der staten pådras forpliktelser for framtidige budsjettår.

Første ledd innebærer også at formen på fullmaktene til å inngå byggekontrakter må legges noe om. Etter § 9 i 1959-reglementet gir vedtak om startbevilgning til et bestemt anlegg, bygg eller særlig innretning fullmakt til å slutte de nødvendige kontrakter utover den gitte bevilgning innenfor rammen av det oppgitte kostnadsoverslaget. Det er således ikke nødvendig med et eget romertallsvedtak om selve fullmaktsrammen slik som for andre fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret, for eksempel tilsagnsfullmakter. § 6 første ledd i det nye bevilgningsreglementet innebærer at fullmaktene til å inngå byggekontrakter også må gis ved romertallsvedtak.

Annet ledd gir Kongen fullmakt til å gi bestemmelser om adgang til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret. 1959-reglementet har ikke noen tilsvarende fullmakt. Det har imidlertid vært antatt at forvaltningen uten særlig fullmakt fra Stortinget har adgang til å inngå enkelte avtaler utover budsjettåret når disse knytter seg til den ordinære driften av statlige virksomheter og utgiftene kan dekkes innenfor et videreført bevilgningsnivå. Formålet med den nye bestemmelsen i annet ledd er å formalisere tidligere praksis.

§ 7 Særregler for statens forvaltningsbedrifter og Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

For statens forvaltningsbedrifter og Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten skal netto driftsresultat føres opp til bevilgning.

Driftsresultatet skal inneholde avskrivninger av bokførte kapitalgjenstander og renter på statens kapital og mellomværende med statskassen.

Det nye bevilgningsreglementet § 7 svarer til § 6 i 1959-reglementet, men er kortere og enklere. Paragrafen begrenser seg til å slå fast hovedprinsippene om nettobudsjettering, avskrivninger og renter.

Første ledd om nettobudsjettering svarer til § 6 annet, tredje og delvis femte ledd i 1959-reglementet som også inneholder bestemmelser om nettobudsjettering. Den nye bestemmelsen er som nevnt enklere, men innebærer ikke noen realitetsendringer.

Annet ledd om avskrivninger og renter svarer til § 6 første og delvis femte ledd i 1959-reglementet. Det nye reglementet forutsetter for øvrig at det skal betales renter av mellomværendet med statskassen. 1959-reglementet inneholder ingen bestemmelse om dette, men i praksis betaler både forvaltningsbedriftene og Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten slike renter.

§ 6 første ledd annet punktum i 1959-reglementet inneholder en særbestemmelse om renter og avskrivninger for Statens bygge- og eiendomsdirektorat (Statsbygg). Bestemmelsen er ikke lenger aktuell, og er derfor ikke tatt med i det nye reglementet.

I St.prp. nr. 48 (2004-2005) uttalte for øvrig Finansdepartementet at det i de årlige budsjettproposisjonene skal gis en oversikt over hovedtrekkene i avskrivningene for de ulike forvaltningsbedriftene og Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten. Dette er gjennomført fra og med budsjettproposisjonene for 2006.

Etter § 6 fjerde ledd i 1959-reglementet kan Stortinget gi fullmakt til at statens forretninger slutter nødvendige kontrakter til anlegg, bygg eller særlig innretning innenfor en fastsatt ramme, utover gitt bevilgning, uten at fullmakten er knyttet til bestemte prosjekter. Slike utvidede byggefullmakter er gitt ved egne romertallsvedtak. § 6 første ledd i det nye reglementet forutsetter at alle fullmakter til å pådra staten forpliktelser for framtidige budsjettår, herunder alle byggekontrakter, krever egne romertallsvedtak, jf. omtalen foran til denne bestemmelsen. Bestemmelsen innebærer imidlertid ingen innskrenkninger i adgangen til å innhente utvidede byggefullmakter for forvaltningsbedriftene. Det er etter dette ikke nødvendig å ha en særlig bestemmelse i det nye bevilgningsreglementet som tillater slike byggefullmakter, og bestemmelsen i § 6 fjerde ledd i 1959-reglementet er derfor ikke videreført.

Kapittel 3 Kongens forslag til statsbudsjett

§ 8 Frister for Kongens forslag til statsbudsjett

Kongens forslag til budsjett for neste budsjettår skal legges fram for Stortinget innen seks dager etter Stortingets åpning. De tilhørende vedlegg med nærmere redegjørelse for budsjettforslaget skal legges fram samtidig.

Tillegg til eller endringer i budsjettforslaget må fremmes innen 10. november. Innen denne fristen skal det også fremmes forslag om hvilke endringer i budsjettforslagets saldering som tilleggsforslagene gjør nødvendige.

Første ledd som gjelder fristen for å legge fram St.prp. nr. 1, svarer til § 2 første ledd i 1959-reglementet.

Annet ledd inneholder fristen for å fremme forslag om tillegg til St.prp. nr. 1, og saldering av neste års budsjett. 1959-reglementet inneholder ikke noen tilsvarende bestemmelse. Den fristen som er angitt i annet ledd i det nye reglementet, er den samme som har vært tatt inn i de retningslinjene som Statsministerens kontor har gitt i publikasjonen "Om statsråd", punkt 3.6.4 (2003-utgaven).

§ 9 Redegjørelse for bevilgningsforslagene

Det skal redegjøres for innholdet av og begrunnelsen for bevilgningsforslagene.

De resultater som tilsiktes oppnådd, skal beskrives. Det skal også gis opplysninger om oppnådde resultater for siste regnskapsår sammen med annen regnskapsinformasjon av betydning for vurdering av bevilgningsforslagene for neste budsjettår.

Første ledd stiller et generelt krav til redegjørelse for bevilgningsforslagene. 1959-reglementet inneholder ikke noen tilsvarende bestemmelse. Den nye bestemmelsen innebærer ikke noe strengere krav til redegjørelse enn den praksis som følges i dag.

Annet ledd inneholder særlige krav til resultatinformasjon i budsjettforslagene. Bestemmelsen svarer til §§ 2 tredje ledd og 13 fjerde ledd i 1959-reglementet.

§ 10 Disponering av gitte bevilgninger

Utgiftsbevilgningene skal disponeres i samsvar med § 5 og på en slik måte at ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til de forutsatte resultater.

Ved tilskudd eller lån til offentlig eller privat virksomhet som ellers ikke er undergitt statlig kontroll, skal det tas forbehold om adgang for tilskuddsforvalteren til å føre kontroll med at midlene benyttes etter forutsetningene.

Første ledd inneholder en generell bestemmelse om disponering av gitte bevilgninger. 1959-reglementet har ikke noen tilsvarende bestemmelse. Det nye bestemmelsen krever at disponeringen skjer innenfor de formelle rammene for bevilgningsvedtaket etter det nye bevilgningsreglementet § 5 og at ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til de forutsatte resultater. I praksis stilles de samme kravene i dag, jf. et lignende krav i § 4 i reglement for økonomistyring i staten.

Annet ledd krever at forvalteren av tilskudd eller lån skal ta forbehold om adgang for tilskuddsforvalteren til å føre kontroll med at midlene benyttes etter forutsetningene.

Dette svarer til § 17 i 1959-reglementet, men her kreves også at det tas forbehold om adgang for Riksrevisjonen til å føre kontroll. Hjemmel for Riksrevisjonens kontroll følger nå av den nye loven om riksrevisjonsloven fra 2004. Det derfor ikke lenger nødvendig å ha en bestemmelse om Riksrevisjonens kontrolladgang i bevilgningsreglementet.

§ 11 Budsjettendringer i løpet av budsjettåret

Oppstår det i budsjettåret en uforutsett og nødvendig utgift for staten som det ikke er mulig å dekke av en gitt bevilgning, kan det fremmes forslag til Stortinget om tilleggsbevilgning eller gis samtykke til å pådra utgifter uten bevilgningsmessig dekning etter annet og tredje ledd. Mot slutten av budsjettåret skal endringene i budsjettet oppsummeres i egen proposisjon om ny saldering av budsjettet.

Kongen i statsråd kan på vilkår som nevnt i første ledd, samtykke i at det pådras utgifter uten bevilgningsmessig dekning for inntil fem millioner kroner under den enkelte utgiftspost. Det samme gjelder for større beløp dersom det er uomgjengelig nødvendig å pådra utgifter før Stortinget kan gi tilleggsbevilgning. I tilfeller som nevnt i annet punktum, må det fremmes forslag om tilleggsbevilgning så snart som mulig, og inntil Stortinget har vedtatt ny bevilgning må utgiftene begrenses til det som er strengt nødvendig.

Kongen kan bestemme at Finansdepartementet kan samtykke i at det pådras utgifter uten bevilgningsmessig dekning for saker som gjelder mindre beløp og ikke er av prinsipiell natur.

Kongen kan for øvrig gi bestemmelser om overskridelse av:

- 1. driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter.*
- 2. investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger under samme budsjettkapittel.*
- 3. driftsbevilgninger med inntil fem prosent til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i løpet av de tre følgende budsjettår.*

For samtykke til å pådra staten forpliktelser for framtidige budsjettår, jf. § 6, gjelder bestemmelsene i første, annet og tredje ledd tilsvarende så langt de passer.

Første ledd inneholder de generelle vilkårene for å kunne foreslå at Stortinget vedtar tilleggsbevilgninger eller at Kongen eller Finansdepartementet samtykker i at det pådras utgifter uten bevilgningsmessig dekning etter paragrafens annet og tredje ledd. Utgiftene må være uforutsette og nødvendige og ikke kunne dekkes av gitte bevilgninger. De samme vilkårene følger av 1959-reglementet, men er ikke så klart uttrykt her. Vilkårene innebærer at det ikke skal foreslås budsjettendringer for tiltak som var kjente, men som ikke ble prioritert, ved utarbeidelsen av det opprinnelige budsjettet. Videre innebærer de en plikt til å vurdere mulighetene for å dekke de uforutsette utgiftene ved omprioriteringer innenfor den aktuelle utgiftsposten, eller eventuelt utsette utgiftene eller unnlate å pådra dem.

§ 11 annet ledd annet punktum i 1959-reglementet legger opp til at det ved hvert enkelt tilleggsforslag til Stortinget bør redegjøres for de endringer som er påkrevd ved budsjettets nye saldering. I praksis gjøres ikke dette ved enkeltstående tilleggsforslag gjennom budsjettåret. Det nye reglementet § 11 første ledd siste punktum uttaler derfor i samsvar med gjeldende praksis at budsjettendringene i løpet av året skal oppsummeres i nysalderingsproposisjonen.

Annet ledd inneholder bestemmelser om Kongens fullmakt til å samtykke i at det pådras utgifter uten bevilgningsmessig dekning, og svarer til 1959-reglementet § 11 første ledd, jf. annet ledd.

Etter annet ledd første punktum kan Kongen samtykke i at det under den enkelte utgiftspost pådras inntil 5 mill. kroner uten bevilgningsmessig dekning. 1959-reglementet har ikke noen slik beløpsmessig grense. I praksis har en lagt til grunn en grense på om lag 3,5 mill. kroner.

Etter annet ledd annet og tredje punktum kan Kongen samtykke i at det pådras utgifter uten bevilgningsmessig dekning for større beløp enn 5 mill. kroner dersom det er uomgjengelig nødvendig å pådra utgifter før Stortinget kan gi tilleggsbevilgning. I så fall må det fremmes forslag om tilleggsbevilgning så snart som mulig, og inntil Stortinget har vedtatt en ny bevilgning må utgiftene begrenses til det som er strengt nødvendig. Også 1959-reglementet er fortolket slik at Kongen i ekstraordinære saker kan samtykke i at det pådras utgifter for større beløp enn den alminnelige fullmaktsgrensen mot at det legges fram forslag om tilleggsbevilgning så snart som mulig etterpå. Vilkårene for bruk av den utvidede fullmakten går imidlertid ikke klart fram av 1959-reglementet. I det nye reglementet er vilkårene tatt inn, og disse er basert på tidligere praksis.

Etter tredje ledd kan Kongen delegere sin myndighet til å samtykke i å pådra utgifter uten bevilgningsmessig dekning til Finansdepartementet i saker som gjelder mindre beløp og ikke er av prinsipiell natur. Dette svarer til § 11 første ledd annet punktum i 1959-reglementet.

Etter fjerde ledd kan Kongen på visse vilkår gi bestemmelser om adgang til å overskride driftsbevilgninger og investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing på andre budsjettposter eller i framtidige budsjettår eller mot tilsvarende merinntekter. 1959-reglementet har tilsvarende fullmakter i § 11 tredje til femte ledd.

Femte ledd åpner for at Kongen og Finansdepartementet kan samtykke i å pådra staten forpliktelser for framtidige budsjettår etter samme prinsipper som gjelder for samtykke til å pådra utgifter utover gitte bevilgninger i budsjettåret. 1959-reglementet har ikke noen tilsvarende bestemmelse, men § 11 som gir adgang til å pådra utgifter utover gitte bevilgninger i budsjettåret, er i praksis anvendt også for samtykke til å pådra forpliktelser utover budsjettåret.

§ 12 Nødsfullmakter

Når riket er i krig eller krig truer eller rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare, kan Kongen gi fylkesmannen og andre lokale forvaltningsorganer fullmakt til å dekke uforutsette utgifter uten bevilgningsmessig hjemmel når dette må skje før slik hjemmel kan gis etter § 11. Selv om fullmakt fra Kongen ennå ikke foreligger, kan fylkesmannen likevel pådra slike utgifter når dette er uomgjengelig nødvendig for å ivareta samfunnsviktige interesser.

Bestemmelsen svarer til § 12 i 1959-reglementet.

Kapittel 5 Statsregnskapet

§ 13 Statsregnskapet

Statsregnskapet skal inneholde et bevilgningsregnskap og et kapitalregnskap.

Bevilgningsregnskapet skal under hver post i budsjettet vise regnskapsførte utgifter og inntekter, overført beløp fra forrige år, total bevilgning i budsjettåret og overført beløp til neste år.

Kapitalregnskapet skal gi en oversikt over statens og trygdenes eiendeler og gjeld og vise sammenhengen med bevilgningsregnskapet.

I tilknytning til statsregnskapet skal det utarbeides oversikter som viser:

- 1. samtykker til overskridelse av budsjettet.*
- 2. samtykker til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret i forbindelse med bestilling av materiell o.l. og tilsagn om tilskudd, lån og garantier, og hvilke forpliktelser som er pådratt i henhold til samtykkene.*
- 3. samtykker til låneopptak, hva staten har lånt og endring av statsgjelden.*

Melding om statsregnskapet skal sendes Stortinget så snart regnskapet foreligger.

Departementene skal i tilknytning til bevilgningsregnskapet gi Riksrevisjonen forklaringer om ikke uvesentlige avvik mellom bevilgnings- og regnskapstall.

Kongen kan gi utfyllende bestemmelser om føring av statsregnskapet.

Første ledd om hva statsregnskapet skal omfatte, svarer til § 13 første ledd i 1959-reglementet.

Annet ledd om hva bevilgningsregnskapet skal omfatte, svarer til § 13 annet ledd i 1959-reglementet. Kravet i 1959-reglementet om at statsregnskapet også skal vise hva staten har lånt i terminen, er imidlertid ikke tatt inn i annet ledd i det nye reglementet, men følger nå av fjerde ledd.

Tredje ledd om hva kapitalregnskapet skal omfatte, svarer til § 13 sjette ledd i 1959-reglementet.

Fjerde ledd inneholder krav om at statsregnskapet skal inneholde en del særlige oversikter. Bl.a. skal statsregnskapet inneholde en oversikt over hvilke samtykker som foreligger til å overskride budsjettet. 1959-reglementet inneholder ikke noen tilsvarende bestemmelse, men det er likevel fast praksis at slike hjemmeloversikter tas inn i St.meld. nr. 3 om statsregnskapet. De øvrige oversiktene som kreves i fjerde ledd i det nye reglementet, svarer til bestemmelser i § 13 første ledd annet punktum og annet ledd annet punktum i 1959 - reglementet.

Femte ledd om at det skal legges fram en stortingsmelding om statsregnskapet, svarer til § 13 åttende ledd i 1959-reglementet.

Sjette ledd om forklaringer til statsregnskapet, svarer til § 13 femte ledd i 1959-reglementet. Det nye reglementet presiserer imidlertid at det er Riksrevisjonen som er adressat for forklaringene.

Sjuende ledd gir Kongen myndighet til å gi utfyllende bestemmelser om føring av statsregnskapet. Bestemmelsen erstatter § 13 tredje og sjuende ledd i 1959-reglementet, som legger lignende myndighet til Finansdepartementet.

Etter § 13 fjerde ledd i 1959-reglementet skal det gis opplysninger om oppnådde resultater for siste regnskapsår i vedkommende budsjettproposisjon sammen med annen regnskapsinformasjon av betydning for vurdering av budsjettforslaget for kommende år. Denne bestemmelsen er som nevnt ovenfor, videreført i § 9 annet ledd i det nye reglementet.

Kapittel 6 Disponering av kontantbeholdningen

§ 14 Kontantbeholdningen

Statskassens kontantbeholdning skal plasseres som innskudd på folio i Norges Bank og bare benyttes i samsvar med gitte bevilgninger eller særlig samtykke fra Stortinget. Kongen kan likevel bestemme at deler av kontantbeholdningen:

- 1. plasseres i andre banker når det er nødvendig å fravike statens konsernkontoordning av hensyn til effektiv oppgaveutførelse, og slike innskudd ikke overstiger behovet for nærmeste framtid.*
- 2. benyttes til finanstransaksjoner som har til hensikt å redusere statens finanskostnader eller ivareta pengepolitiske mål.*

Paragrafen inneholder bestemmelser om disponering av statskassens kontantbeholdning. Den svarer til § 16 i 1959-reglementet, men er oppdatert på en del punkter, bl.a. som følge av innføringen av statens konsernkontoordning.

Kapittel 7 Ikrafttredelse

§ 15 Ikrafttredelse

Reglementet trer i kraft 1. januar 2006. Fra samme tidspunkt oppheves bevilgningsreglementet 19. november 1959.

Disposisjoner som gjelder 2005-budsjettet skal følge 1959-reglementet, mens det nye reglementet skal følges for disposisjoner som gjelder fra og med 2006-budsjettet.

Med hilsen

Morten Baltzersen e.f.
ekspedisjonssjef

Espen Aasen
avdelingsdirektør

Vedlegg

Bevilgningsreglementet av 26. mai 2005
Bevilgningsreglementet av 19. november 1959